

En unik skatt

Danderyds arkivförening bildades 2005 av representanter för föreningar i Danderyd för att kunna bevara det gamla föreningsarkivet. I lokalen i Djursholms vattentorn har i alla 35 år hängt ett standar - ett fint blickfång som också skyler en ful vägg och ett element. Ingen har funderat närmare än så på det. Till Arkivens dag i höstas behövde vi något som kunde fånga intresset i kommunens informationslokal i Mörby Centrum.

En släkting - pensionerad från Armémuseum - blev orolig när jag berättade att vi skulle ut med ett standar. Han satte oss i kontakt med museets textilkonservator och expert på standar och fanor, som också är medlem i en av arkivföreningens medlemsorganisationer. Då först började vi titta ordentligt på standaret och förstå vilken unik skatt vi haft framför ögonen. Vi har två standar. Detta dubbelsidiga och ett litet enklare. Standaren kommer från den tidiga nykterhetsrörelsen i Djursholm, Djursholms IOGT-loge nr 1684 som bildades den 26 juli 1891 samt från dess ungdomsavdelning Ungdomslogen Solstrålen nr 959, bildad 1907.

Vi kunde läsa att standaret var signerat Ida Mellgren, Trollhättan. Ungdomslogens standar har initialerna I.M. Förstod att slottet inte var ett fantasislott utan faktiskt Djursholms slott i Erik Dahlberghs tappning för Suecia Antiqua med barockutsmyckning. Obeliskerna och kanonvagnarna var Dahlberghs tillägg och prydligt med på standaret.

Kontakters kontakter och nyfiket googlande har gett god hjälp och litteraturtips från ett

antal personer, institutioner, organisationer. Bohusläns arkivförening och museum med ett fanprojekt 2006/07, nättidningen Rötter, Trollhättebygdens Släktforskare, Trollhättetgillet, Innovatum Teknikpark i Trollhättan, IOGT-NTOs stockholmsdistrikts ideellt skötta fanarkiv för att nämna några. Att Ida Mellgren nämndes på TV när Antikrundan nyligen var i Grängesberg uppmärksammade vi förstås.

Ida Mellgrens livshistoria är fascinerande. Hon levde 1853 - 1918 och var skicklig foto-

graf, konstnär och en av Sveriges förnämsta fan- och standarmålare. De fanor och standar hon målade var ofta inte signerade. När hon gjorde det blev det oftast med IM. Detta standar har hela hennes namn Ida Mellgren och Trollhättan. Vi tyder det som att hon - med rätta - var särskilt stolt över Djursholmslogens standar. Hon var ensamstående, född som "oäkta" och höll nära ihop med familjen. Hennes fotoateljé hade Kungl. Hovleve-

rantörssigill och hon hade anställda. Hon beställde sidenet från Frankrike och hade beställningar från hela Sverige-Norge och även utlandet. När hon dör står hon som "arbeterska" i kyrkoboken och dödsrunan i lokaltidningen avslutas med "Hon dog uppe i Strömslund, under mera betryckta omständigheter än en hjärtegod bana som hennes förtjänat. Aldrig hördes dock en klagan från hennes läppar. Och hon, som själv bortgivit så mycket, led hellre nöd än att begära hjälp. Vile hon i ro!"

Trots att vi har ett relativt omfattande arkiv för nykterhetslogen saknas närmare uppgifter om standaret. Standarfrågan bordlägges, standarkommitté bildas 1894, fråga om standarkassan kommer upp men inga detaljer. Detta samtidigt som inköp av varena kaffekopp och sångbok verkar vara noggrant protokollförd. I maj 1898 bordlades standarfrågan igen och i september 1898 beslutar man att fotografera sig kring sitt standar söndagen den 23 oktober.

Obesvarade frågor är: När gjordes standaret, vad kostade det, vem bestämde att det skulle vara Erik Dahlberghs målning? Idas korrespondens och räkenskaper tycks inte finnas bevarade i Trollhättan och i vårt arkiv kommer vi inte längre. Så kan man i ett föreningsarkiv inspireras till forskning och vidgat arkivsamarbete.

Anita Andersson, Danderyds föreningsarkiv

Studiebesök för våra medlemmar på Ljud och Bildarkivet..

..eller som det heter numera Audiovisuella medier. Det här var första studiebesöket som FSL ordnat på flera år men vår tanke är att kunna erbjuda medlemmarna ett besök per termin. Ett femtontal medlemmar dök upp denna gång och fick höra lite om utvecklingen och framtiden för Ljud och Bildarkivet, lite om deras digitaliseringsprojekt och fick se flera härliga exemplar på kul saker som finns i deras arkiv.

Man kan hemma vid sin egen dator titta på vad som finns hos i arkivet, men om man vill se själva materialet så får man ta sig till

museet som ligger på Karlavägen 98, och det tycker jag faktiskt att man ska ta sig tid att göra om man har möjlighet. Vilken fantastisk kulturskatt det finns här.

Eva Wetterborg

Studiebesök på Landsarkivet i Uppsala den 19 november 2009

Den 19 november var vi en grupp på 8 personer från Upplands Väsby Arkivförening som åkte till Landsarkivet i Uppsala för ett studiebesök.

Vi blev där mottagna av Anders Flod som tillsammans med sina medarbetare gav oss en mycket intressant guidning av vad som finns på Landsarkivet.

På alla avdelningar vi besökte hade man förberett med mycket intressant material att titta på.

I bokbinderiet fick vi en inblick i svårigheterna att förvara och underhålla gamla böcker och dokument.

I ritningsarkivet kunde vi se t.ex. smarta ritningar i flera skikt av kyrkor och gruvor. I kartarkivet fick vi se många väldigt gamla och intressanta kartor.

Vi tittade också in i den stora forskarexpeditionen där man i datorer och mikrokortapparater kan studera arkiverat material.

*Ord och bild; Göran Aronsson,
Upplands-Väsby Arkivförening*

Bilden visar från bokbinderiet och personerna är från vänster: Mikael Bonnevier, Georg Carlsson, Hjördis Eldh, Christina Ljunggren, Anders Flod och Birgitta Hollander.

Årets konferens för lokala arkiv och bibliotek blir den 6 oktober

FSL ordnar varje år en konferens för de lokala arkiven i länet och sedan något år så är även huvudbiblioteken i varje kommun inbjudna. Vi passar på att diskutera lite av det som FSL har på gång och tar in synpunkter och idéer på hur FSL kan utveckla sin verksamhet. Vi tycker att det är bra att träffas "live" och ser det också som en del i vår önskan om ett ökat samarbete mellan arkiven och biblioteken i länet.

I år kommer huvudtemat vara den utveckling av databasen ASL som vi håller på med just nu

och som kommer innebära att varje arkivinstitution i fortsättningen själv kan registrera sina nya arkivbildare direkt i basen. Vi kommer också att bjudas på ett föredrag med den kände "ljud-samlaren" Sture Wärlinder som kommer att låta oss lyssna på några av hans "utrottningshotade ljud". Vi avslutar med en gemensam lunch.

Årets konferens blir alltså den 6 oktober på Stadsarkivet, boka det redan nu, en detaljerad inbjudan kommer efter sommaren.

Ordförande har ordet

Sommaren kommer

Efter en långdragen vinter har våren äntligen kommit. Vi har hunnit med att genomföra en del av denna termins verksamhet, bl a vårt årsmöte. Det var förlagt till TAM-arkivet den 25 mars där vi för övrigt också fick en uppskattad visning av deras arkiv. Ett ganska välbesökt årsmöte där Kjell Nilsson, av personliga skäl, avgick som ordförande och jag fick förmånen att bli vald till Er ordförande.

Vår förening bildades 1994. Under dessa 16 år har vi sammanlagt haft tre ordföranden före mig; Uno Sköld var vår förste ordförande som svingade klubban i 12 år, därefter Hans Österberg och som efterträddes av Kjell Nilsson. Ett stort tack till Er alla för det arbete som Ni har lagt ner för att Föreningsarkiven i Stockholms län är vad det är i dag. Vårt mål är att alla föreningar i Stockholms Län skall förvara sina föreningshandlingar på ett sådant sätt att kommande generationer ska kunna ta del av den verksamhet som genomförs i dag och den verksamhet som har genomförts sen föreningen startade.

Ett föreningsarkiv skall vara samlat och sorterat och registrerat för att kunna hittas via nätet. I dag är många föreningsarkiv utspridda på många händer och förvaras på skilda ställen, i källaren eller på vinden och riskerar att glömmas bort och försvinna. Därmed försvinner ett stort kulturarv som vi vill överlämna till våra barn och barnbarn. Alla handlingarna som lämnas in till oss registreras i ASL för att kunna hittas via nätet. ASL, som utvecklades 1986, håller vi just nu på att modifiera så att registreringen skall underlättas.

Vi håller oförtrutet på med vår utbildningsverksamhet. Bl a med att utbilda alla de som är arkivansvariga i sina föreningar. En funktion i föreningen som inte är så glamorös men ack så viktig inte minst när det är ett jubileum på gång och det behövs lite grävande i gamla arkivhandlingar. Har Ni ett behov av utbildning så kontakta Eva. Vi kan säkert hjälpa Er. Större delen av vår verksamhet består just av utbildning och marknadsföring.

Vår ekonomi, med bidrag från bl a Staten via Riksarkivet och från Stockholms landting, är under

kontroll men mörka moln hopar sig vid horisonten. En statlig kulturutredning har lagt fram ett förslag till ny fördelningsmodell av kulturbidrag som - om den genomförs enligt förslaget - gör att vi får betydligt hårdare konkurrens. Att samla gamla handlingar är ju ingen kioskvältare, andra kulturaktiviteter är mer publikfriande och kommer att konkurrera med oss om samma pengar. Vi måste således bli bättre på att marknadsföra oss och vår verksamhet hos både landstinget och våra kommuner. Vi måste bli bättre på att åskådliggöra de kulturarv som vi förvarar i våra arkiv. Kommunernas arkivier liksom våra medlemsföreningar är här viktiga aktörer som vi måste bli bättre på att nå ut till.

Men nu är sommaren snart här. Jag vill önska alla läsare av Ordna och Vårda en riktigt skön sommar. I väntan på den vill jag visa hur det såg ut i Kungsträdgården när de kinesiska körsbärsträden blommade tidigare i år.

Nils-Bertil Nilsson

Ordna och Vårda
föreningsarkiven
ges ut av

Postadress
Stockholms Stadsarkiv
Box 22063, 104 22 Stockholm
Besöksadress
Kungsklippan 6
Tel. 08-508 283 42
Hemsida www.foreningsarkiven.a.se
E-post info@foreningsarkiven.a.se

Ansvarig utgivare
Nils-Bertil Nilsson
Redaktion
Göran Johansson, Ingrid Nilsson,
Nils-Bertil Nilsson, Eva Wetterborg.
Foto Eva Wetterborg, Björn Vidalve
Layout Hoch Original & Design
Manusstopp 1 september 2010